

Studiul arheozoologic al resturilor provenite din așezarea de la Isaiia - Balta Popii - campania 200 (2001)

Anca Coroliuc (Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași)

Sergiu Haimovici (Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași)

Vicu Merlan (Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași)

Felix Adrian Tencariu (Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași)

Nicolae Ursulescu (Universitatea "Alexandru Ioan Cuza", Iași)

The study is concerned to the faunistic remains from the linear pottery and the Precucutenian levels from this settlement. The founded species (Bos taurus, Capra hircus, Ovis aries, Cervus elaphus, Sus scrofa ferus, Capreolus capreolus - from the both levels, Felis silvestris - from the Linear Pottery level and Sus scrofa domesticus, Canis familiaris, Equus caballus and Bos primigenius from the Precucuteni level) and their frequency have been evidenced. The occupations of the settlement inhabitants are taken into consideration and in the end the environment they held their lives is characterized, as a typical forest placed next to two large rivers (Prut and Jijia).

Categorii: Domestic; Neatribuit;

Tipuri: locuire;

Epoci/Perioade: Hallstatt; Epoca migrațiilor; Epoca migrațiilor (sec. III - VI); Epoca migrațiilor (sec. VII - XI);

Pagina web: <http://cronica.cimec.ro/detalii.asp?k=1398>

Localizare pe hartă: <https://map.cimec.ro/Mapserver/?layer=cronica&cod=1398>

În urma săpăturilor din această așezare au fost prelucrate 362 resturi animaliere, aparținând nivelului culturii ceramicii lineare (locuința nr. 4) și nivelului Precucuteni (locuințele 1A și 3, gropile 8-11).

Materialul arheozoologic, aparținând culturii ceramicii lineare este în cantitate destul de mică (56 fragmente), întrucât nu au fost luate în considerație piesele ce ar fi putut eventual proveni din nivelul precucutenian. El se repartizează la două grupări de animale, pe de o parte moluștele (lamelibranhiate), cu doar patru valve de scoică de râu (Unio sp.), provenind de la trei indivizi, iar pe de altă parte, 52 de resturi, provenind de la șase specii de mamifere, atât domestice, cât și sălbatice. Două specii sunt domestice: taurinele (Bos taurus) cu 32 fragmente osoase și ovicaprinele (de fapt s-a putut determina doar prezența genului Ovis), cu 11 resturi. Cele nouă resturi de animalele sălbatice provin de la patru specii: cerbul (Cervus elaphus) cu șase fragmente, iar mistrețul (Sus scrofa ferus), căprioara (Capreolus capreolus) și pisica sălbatică (Felis silvestris) - fiecare cu câte un rest. Statistic, mamiferele domestice reprezintă 82,7% în cadrul grupării, iar cele sălbatice doar 17,3%. Între cele domestice predomină cornutele mari (3/4), iar cornutele mici (ovinele) au doar 1/4. Între resturile animalelor sălbatice 66,66% aparțin cerbului, care este și specia cea mai mare (masivă).

Se constată că materialul osteologic de la cornutele mari și mici aparține doar adulților și maturilor, prezervându-se probabil de la tăiere tineretului. De asemenea, se pare că taurinele ar fi fost ceva mai gracile și mai mici decât cele precucuteniene.

Între animalele sălbatice semnalăm, drept carnivor, pisica sălbatică, necomestibilă, dar foarte importantă prin stenoecia ei avansată, ea fiind o specie ce frecventează doar pădurea, cu precădere cea de foioase. Celelalte trei, ierbivore, sunt vânată ca animale de carne, ele dând, în subsidiar, și alte produse: coarne, dinți, oase, chiar organe moi, folosite din plin de către om.

Putem, deci, afirma că o ocupație de bază a purtătorilor respectivei culturi era creșterea animalelor (porcinele aveau, probabil, o pondere foarte joasă, căci nu credem că lipseau cu totul). Vânătoria, cu caracter în primul rând alimentar, deși bine circumscrisă, avea un rol evident secundar. Locuitorii aveau drept ocupație, nu neglijabilă, și strângerea lamelibranhiatelor, valvele rămase de la scoică de râu fiind toate relativ mici, neatingând mărimea standard, adică maturitatea, arătând astfel că erau culese frecvent, încât nu puteau ajunge să-și termine ciclul biologic.

Având în vedere caracterul stenoec al pisicii sălbatice și totodată al cerbului, mistrețului și chiar al căprioarei, ca specii tipic de pădure, considerând și prezența lui Unio, putem conchide asupra environmentului din jurul stațiunii în timpul culturii ceramicii liniare. Mediul înconjurător era evident cu totul forestier, alcătuit din păduri de foioase, de altitudine joasă (stejărișuri amestecate), alăturându-li-se pădurea de luncă a râului Jijia.

Din nivelul culturii Precucuteni a fost cules un număr de 306 resturi animaliere de la trei grupe de animale: una de nevertebrate (moluște) și două de vertebrate (păsări și mamifere).

Moluștele sunt reprezentate de 13 valve Lamelibranchiatae (genul Unio) și de două cochilii de Gasteropodae (genul Helix). Din clasa păsări s-a identificat o diafiză de la un os lung, neputându-se preciza genul, ci doar faptul că aparținut unei păsări mari, probabil de apă.

Dintre resturile osoase de mamifere, în număr de 290 fragmente, au putut fi determinate până la nivel de specie

un număr de 236 fragmente. Acestea se repartizează la zece specii, din care cinci domestice (*Bos taurus*, *Ovis aries*, *Capra hircus*, *Sus scrofa domesticus*, *Canis familiaris*), patru sălbatice (*Sus scrofa ferus*, *Cervus elaphus*, *Capreolus capreolus* și *Bos primigenius*), la care se adaugă și *Equus caballus*, despre care nu putem preciza dacă era domesticit sau nu.

Bos taurus este specia cu frecvența cea mai înaltă, cu 161 de fragmente, reprezentând aproximativ 70% din numărul total de resturi de mamifere; există o foarte mare variabilitate individuală, ce se poate datora diferenței de mărime între sexe; indivizii tineri sunt în număr mic, fiind sacrificați în proporție mare maturii.

Spre deosebire de descendentul său domestic, *Bos primigenius* este reprezentat doar de două fragmente: o falangă II și un corp vertebral, diferențiindu-se somatoscopic și metric de *Bos taurus*.

După taurine urmează cervidele: *Cervus elaphus* (cerbul) și *Capreolus capreolus* (căpriorul), cu un număr total de 44 fragmente, din care 42 aparțin cerbului și doar două fragmente (un dinte și un fragment de craniu neural) căpriorului.

Pentru Ovicaprinae, reprezentate prin genul *Ovis* și prin genul *Capra*, care sunt doar domestice, s-au determinat 14 fragmente. Resturile de la aceste cornute mici, fiind foarte puține și fragmentare, nu s-a putut realiza diferențierea dintre cele două genuri.

Un număr de șapte fragmente a fost atribuit suinelor: porcul domestic (*Sus scrofa domesticus*) - trei resturi și mistrețul (*Sus scrofa ferus*) - patru resturi, diferențierea dintre cele două specii realizându-se atât somatoscopic cât și metric.

S-a găsit și un metapodal de *Canis familiaris* (câinele).

Calul (*Equus caballus*), se găsește într-o cantitate relativ mare, șapte resturi, din care trei aparțin unor oase ale extremităților, iar patru sunt ale unor oase acoperite de carne (humerus, radius, femur).

Analizând datele de mai sus, putem afirma că populația precucuteniană din habitatul de la Isaiia avea ca ocupație principală creșterea animalelor, în special a taurinelor, urmate la o distanță foarte mare de ovicaprine și porcine. A două ocupație, cu pondere mult mai mică, era vânătoarea cervidelor (*Cervus elaphus* era mai frecvent) și a mistrețului. Trebuie luat în considerare și rolul calului în cadrul economiei vânătoarești, în măsura în care acesta era încă sălbatic. Având în vedere apropierea sitului de bălțile formate la confluența Prutului cu Jijia, nu excludem nici vânătoarea păsărilor de baltă. A treia ocupație era culesul moluștelor, de mult mai mică importanță, dar totuși bine reprezentată.

Așadar, putem menționa că tabloul ocupațional nu diferă prea mult față de cel prezentat pentru nivelul culturii ceramicii lineare. Mediul silvestru era propice pentru multiple activități umane, oferind pe de o parte vânatul, iar pe de altă parte, lemnul, folosit ca material de construcție și combustibil. De asemenea, este clar că taurinele, porcinele și într-o oarecare măsură ovicaprinele găseau în mediul silvestru hrana zilnică, întrucât erau crescute în semilibertate și nu în stabulație.